

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of דף כ"ד of זבחים. Some of the topics we will learn about include.

The source for the Mishnah's Halachah of

עומד על גבי כלים
על גבי בהמה
על גבי רגלי חבירו
פסול

If during the עבודה the Kohen was standing either on a utensil, or on an animal or on the feet of another person; This constitutes a חציצה, a separation between the Kohen's feet and the רצפה, the floor of the עזרה, and therefore the עבודה becomes disqualified.

The Machlokes regarding שמעון וחכמים
קבלה בשמאל

If a Kohen received the blood of a Korban into a כלי שרת with his left hand, is the עבודה Kosher or Pasul?

And the Machlokes regarding
נתינה בשמאל

If a Kohen smeared the blood of a קרבן חטאת onto the מזבח with his left hand, is the עבודה Kosher or Pasul?

The Machlokes regarding שמעון וחכמים
זריקה בשמאל

If the Kohen sprinkled the blood of other Korbanos with his left hand, is the עבודה Kosher or Pasul?

The three sources for
ימין

That the עבודה must be done with the right hand;

A

עומד על גבי כלים
על גבי בהמה
על גבי רגלי חבירו
פסול

מחלוקת רבי שמעון וחכמים
קבלה בשמאל
נתינה בשמאל
זריקה בשמאל

The three sources for
ימין
That the עבודה must be done
with the right hand;

B

All agree that

כל מקום שנאמר אצבע או יד
אינו אלא ימין

Wherever the Pasuk uses the word אצבע or יד the right hand is required.

However, there is a Machlokes whether the word כוונה also means ימין or not?

The sources for ימין regarding

קומץ
וקידוש קומץ

In a קרבן מנחה the Kohen removes a portion of the flour and oil, and places it into a כלי שרת only with his right hand, but not with his left hand.

B

כל מקום שנאמר אצבע או יד
אינו אלא ימין

The sources for ימין regarding
קומץ
וקידוש קומץ

1 So, let's review ...

The Gemara proceeds with the source for the Mishnah's Halachah of

עומד על גבי כלים
על גבי בהמה
על גבי רגלי חבירו
פסול

If during the עבודה the Kohen was standing either on a utensil, or on an animal or on the feet of another person; This constitutes a חציצה, a separation between the Kohen's feet and the רצפה, the floor of the עזרה, and therefore the עבודה becomes disqualified.

The source is through the following מה מצינו, a comparison:

הואיל ורצפה מקדשת
וכלי שרת מקדשים
מה כלי שרת
לא יהא דבר חוצץ בין כהן לכלי שרת
אף רצפה
לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה

Since the רצפה and a כלי שרת are similar in that they both have קדושה;

Just like in a כלי שרת there may not be any separation between the Kohen's hand and the utensil he is holding, because as Rashi explains, regarding קבלת הדם the Pasuk states ולקח הכהן which teaches that the קבלה into the כלי must be done with the actual hand of the Kohen, with no חציצה; ®

So too, regarding the רצפה, there may not be any separation between the Kohen's feet and the floor during the עבודה.

1

From the previous Mishnah...

עומד על גבי כלים
על גבי בהמה
על גבי רגלי חבירו
פסול

If during the עבודה
the Kohen was standing either on a utensil,
or on an animal or on the feet of another person;

This constitutes a חציצה, a separation
between the Kohen's feet and the רצפה, the floor of the עזרה,
and therefore the עבודה becomes disqualified.

The source is through the following

מה מצינו

וכלי שרת
מקדשים

הואיל ורצפה
מקדשת

מה כלי שרת
לא יהא דבר חוצץ
בין כהן לכלי שרת

אף רצפה
לא יהא דבר חוצץ
בינו לבין הרצפה

Since the רצפה and a כלי שרת are similar
in that they both have קדושה;

Just like in a כלי שרת
there may not be
any separation between
the Kohen's hand and
the utensil he is holding,

So too, regarding the רצפה,
there may not be any separation
between the Kohen's feet
and the floor during the עבודה.

Because as Rashi explains...

Regarding ולקח הכהן the Pasuk states קבלת הדם which
teaches that the קבלה into the כלי must be done with the
actual hand of the Kohen, with no חציצה;

2 The Gemara however inquires;
 נדלדלה האבן ועמד עליה מהו
 If the Kohen stood on one of the stones of the רצפה that
 became loosened, is this considered a חציצה or not?

And the Gemara explains;
 There is no question in the case of
 היכא דאין דעתו לחברה
 דודאי חייצא
 If they do not intend to reconnect the stone to the floor, it
 certainly is a חציצה, and the עבודה is Pasul.

The question is only in a case of
 דדעתו לחברה
 They do intend to reconnect the stone to the רצפה:
 Perhaps
 כיון דדעתו לחברה
 כמה דמחברה דמיא
 The stone is not considered a חציצה, because it's consid-
 ered as if it was already reconnected.
 OR
 השתא מיהא הא תלישא
 The stone is considered a חציצה, because it is currently not
 connected.
 =====

2

?

**נדלדלה האבן
ועמד עליה מהו**

*If the Kohen stood on one of the stones of the רצפה
that became loosened,
is this considered a חציצה or not?*

▼

There is no question in the case of
**היכא דאין דעתו לחברה
דודאי חייצא**

*If they do not intend to reconnect the stone to the floor,
it certainly is a חציצה, and the עבודה is Pasul.*

▼

The question is only in a case of
דדעתו לחברה

*They do intend to reconnect the stone to the רצפה:
Perhaps...*

השתא מיהא הא תלישא	כיון דדעתו לחברה כמה דמחברה דמיא
<i>The stone is considered a חציצה, because it is currently not connected.</i>	<i>The stone is not considered a חציצה, because it's considered as if it was already reconnected.</i>

3 The Gemara then asks a second question:
 נעקרה האבן ועמד במקומה מהו
 If a stone of the רצפה was removed and the Kohen stood in its place, is the עבודה valid or not?

There is no question that
 כי קדיש דוד רצפה
 עד ארעית דתהומא קדיש
 רצפה all the way down to the depth
 of the תהום, and therefore this cavity is also considered the רצפה.

The question is only
 דרך שירות בכך
 או אין דרך שירות בכך
 Is performing the עבודה inside a cavity considered the regular way to do the עבודה, and the עבודה is Kosher;
 OR
 It is not the regular way to do the עבודה, and the עבודה is Pasul.

תיקו
 This question remains unresolved.
 =====

3

?

**נעקרה האבן
 ועמד במקומה מהו**

*If a stone of the רצפה was removed
 and the Kohen stood in its place,
 is the עבודה valid or not?*

▼

There is no question that
**כי קדיש דוד רצפה
 עד ארעית דתהומא קדיש**

*רצפה was מקדש דוד המלך
 תהום, all the way down to the depth of the
 רצפה, and therefore this cavity is also considered the*

▼

The question is only
**דרך שירות בכך
 או אין דרך שירות בכך**

*Is performing the עבודה inside a cavity
 considered the regular way to do the עבודה,
 and the עבודה is Kosher;*
 OR
*It is not the regular way to do the עבודה,
 and the עבודה is Pasul.*

▼

תיקו

4 The Mishnah concludes with the following Machlokes:
 קיבל בשמאל פסול
 ורבי שמעון מכשיר
 If a Kohen received the blood into a שרת כלי with his left hand, the רבי חכמים hold the עבודה is disqualified, while רבי שמעון holds the עבודה is Kosher.

As the Gemara explains, all agree that כל מקום שנאמר אצבע אינו אלא ימין
 Wherever the Pasuk uses the word אצבע the right hand is required, because there is a גזירה שוה of the word אצבע:

The Pasuk of חטאת states ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ... ונתן על קרנות מזבח העולה

And the Pasuk of מצורע states וטבל הכהן את אצבעו הימנית
 Just as regarding מצורע the word אצבעו refers to the right hand, so too, wherever the Pasuk says אצבע it refers to the right hand.

4 *The Mishnah concludes* מקור

**קיבל בשמאל פסול
 ורבי שמעון מכשיר**

If a Kohen received the blood into a שרת כלי with his left hand,

The חכמים hold the עבודה is disqualified, While רבי שמעון holds the עבודה is Kosher.

All agree that
**כל מקום שנאמר אצבע
 אינו אלא ימין**

Wherever the Pasuk uses the word אצבע the right hand is required, because there is a גזירה שוה of the word אצבע:

<i>The Pasuk of מצורע states</i>	<i>The Pasuk of חטאת states</i>
וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבְּעוֹ הַיְמָנִית	וּלְקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָא בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קְרָנוֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה ...

Just as by מצורע the word אצבעו refers to the right hand, so too, wherever the Pasuk says אצבע it refers to the right hand.

5 The Machlokes is merely where to apply the word באצבעו in the Pasuk of חטאת:
 The חכמים hold
 מקרא נדרש לפניו ולאחריו
 The word can be applied to both an earlier word and a later word.
 Therefore, the word באצבעו is applied to both the earlier word ולקח which is קבלה, to receive the blood, and to the later word ונתן which is the equivalent of זריקה, to smear the blood onto the מזבח. And this teaches
 באצבע ולקח
 שלא תהא קבלה אלא בימין
 The Machlokes must be done only with the right hand; and
 באצבע ונתן
 שלא תהא נתינה אלא בימין
 The Machlokes must be done only with the right hand.

While רבי שמעון holds
 מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו
 The word can be applied only to a later word but not to an earlier word.
 Therefore, we only say
 באצבע ונתן
 שלא תהא נתינה אלא בימין
 But we do not say באצבע ולקח; and therefore,
 קיבל בשמאל
 כשר

The Gemara also mentions a third opinion of his son רבי רבי אלעזר ברבי שמעון who holds
 מקרא נדרש לפניו ולא לאחריו
 The word can be applied only to an earlier word but not to a later word.
 Therefore, we only say
 באצבע ולקח
 שלא תהא קבלה אלא בימין
 But we do not say באצבע ונתן; and therefore,
 נתן בשמאל
 כשר
 =====

5 The Machlokes is merely where to apply the word באצבעו in the Pasuk of חטאת:
 The חכמים hold
 מקרא נדרש לפניו ולאחריו
 The word can be applied to an earlier word and later word.

ולקח הכהן מדם החטאת
באצבעו
 ונתן על קרנות מזבח העולה ...

Therefore, the word באצבעו is applied to both the earlier word ולקח which is קבלה, to receive the blood,

And to the later word ונתן which is the equivalent of זריקה, to smear the blood onto the מזבח.

באצבע ולקח
 שלא תהא קבלה
 אלא בימין
 The Machlokes must be done only with the right hand;

באצבע ונתן
 שלא תהא נתינה
 אלא בימין
 The Machlokes must be done only with the right hand.

While רבי אלעזר holds
 מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו
 The word can be applied only to a later word but not to an earlier word.

ולקח הכהן מדם החטאת
באצבעו
 ונתן על קרנות מזבח העולה ...

But we don't say באצבע ולקח; and therefore,

Therefore, we only say באצבע ונתן

קיבל בשמאל
 כשר

שלא תהא נתינה
 אלא בימין

And his son רבי אלעזר ברבי שמעון holds
 מקרא נדרש לפניו ולא לאחריו
 The word can be applied only to an earlier word but not to a later word.

ולקח הכהן מדם החטאת
באצבעו
 ונתן על קרנות מזבח העולה ...

But we do not say באצבע ונתן; and therefore,

Therefore, we only say באצבע ולקח

נתן בשמאל
 כשר

שלא תהא קבלה
 אלא בימין

6 The Gemara cites a second שמעון וחכמים regarding זריקה בשמאל Regarding other Korbanos where the word אצבע is not mentioned, if the Kohen sprinkled the blood onto the מזבח with his left hand, is the עבודה kosher or Pasul?

The חכמים hold

זרק בשמאל

פסול

Because

The חכמים hold

כל מקום שנאמר אצבע או כהונה

אינה אלא ימין

Wherever the Pasuk uses the word אצבע or even the word כהונה the right hand is required, because there is a גזירה שוה of the word כהונה;

The Pasuk of עולה states

וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על מזבח סביב

And the Pasuk of מצורע states

וטבל הכהן את אצבעו הימנית

Just as regarding מצורע the word הכהן refers to the right hand, so too, wherever the Pasuk says הכהן, such as in זריקה, it refers to the right hand.

Therefore, the חכמים hold

זרק בשמאל

פסול

While רבי שמעון holds

זרק בשמאל

כשר

Because

כל מקום שנאמר יד אינו אלא ימין

אצבע אינו אלא ימין

Only where the Pasuk uses יד אצבע or יד is the right hand required, but where the Pasuk uses כהונה the right hand is not required.

Rather כהונה comes to teach בכיהונו, the Kohen must wear בגדי כהונה.

Therefore, רבי שמעון holds

זרק בשמאל

כשר

=====

6 מחלוקת רבי שמעון וחכמים
זריקה בשמאל
Regarding other Korbanos where the word אצבע is not mentioned.

חכמים

זרק בשמאל פסול

Because

כל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינה אלא ימין

Wherever the Pasuk uses the word אצבע or כהונה the right hand is required, because there is a גזירה שוה of the word כהונה;

The Pasuk of מצורע states

וטבל הכהן את אצבעו הימנית

The Pasuk of עולה states

וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על מזבח סביב

Just as by מצורע the word הכהן refers to the right hand, so too, wherever the Pasuk says הכהן, such as in זריקה, it refers to the right hand.

רבי שמעון

זרק בשמאל כשר

Because

כל מקום שנאמר יד אינו אלא ימין אצבע אינו אלא ימין

Only where the Pasuk uses יד אצבע or יד is the right hand required, but where the Pasuk uses כהונה the right hand is not required.

Rather כהונה comes to teach בכיהונו, the Kohen must wear בגדי כהונה.

7 The Gemara applies this Machlokes to Rava's גזירה שוה of יד יד לקמיצה

In a קרבן מנחה, the קמיצה, the removal of a portion of the flour and oil, must be done with the Kohen's right hand, because there is a גזירה שוה of the word יד:

The Pasuk of קמיצה states

וימלא כפו מנחה

And the Pasuk of מצורע states

ועל בהן ידו הימנית

Just as regarding מצורע the word יד refers to the right hand, so too, wherever the Pasuk says יד, as in קמיצה, it refers to the right hand.

According to the חכמים, the גזירה שוה of יד is not needed to teach that the actual קמיצה must be בימין because we already know this from the word כהונה, since the חכמים hold

כל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינה אלא ימין

Therefore, we must say

חד לקומץ בימין

וחד לקידוש קומץ בימין

The word כהונה teaches that the actual קמיצה must be בימין, and the word יד teaches that the Kohen must then put the קומץ into a שרת כלי only with his right hand.

Similarly, according to רבי שמעון, the word יד is also not needed to teach

קומץ בימין

Because we already know this from the Pasuk that states

קדש קדשים היא כחטאת וכאשם

A מנחה is compared to both a חטאת and a אשם in that

בא לעבודה ביד

עובדה בימין כחטאת

בא לעבודה בכלי

עובדה בשמאל כאשם

The מנחה of a עבודה that is done with the actual hand such as קמיצה, must be done with the right hand like the נתינה of a קרבן חטאת;

And the עבודה that is done with a utensil such as הקטרת, may be held even in the left hand like the זריקה of a קרבן אשם.

7 The Gemara applies this Machlokes to Rava's גזירה שוה of יד יד לקמיצה

The Gemara applies this Machlokes to Rava's גזירה שוה of

יד יד לקמיצה

In a קרבן מנחה, the קמיצה, the removal of a portion of the flour and oil, must be done with the Kohen's right hand, because there is a גזירה שוה of the word יד:

The Pasuk of מצורע states

ועל בהן ידו הימנית

The Pasuk of קמיצה states

וימלא כפו מנחה

Just as regarding מצורע the word יד refers to the right hand, so too, wherever the Pasuk says יד, or כפו - as in קמיצה, it refers to the right hand.

According to the חכמים

The גזירה שוה of יד is not needed to teach that the actual קמיצה must be בימין because we already know this from the word כהונה, since the חכמים hold

כל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינה אלא ימין

Therefore, we must say

חד לקומץ בימין
וחד לקידוש קומץ בימין

The word כהונה teaches that קמיצה must be בימין, and the word יד teaches that the Kohen must then put the קומץ into a שרת כלי only with his right hand.

According to רבי שמעון,

The word יד is also not needed to teach קומץ בימין because we already know this from the Pasuk that states

קדש קדשים היא כחטאת וכאשם

A מנחה is compared to both a חטאת and a אשם in that

בא לעבודה בכלי
עובדה בשמאל
כאשם

And the עבודה that is done with a utensil such as הקטרת, may be held even in the left hand like the זריקה of a קרבן אשם.

בא לעבודה ביד
עובדה בימין
כחטאת

The מנחה of a עבודה that is done with the actual hand such as קמיצה, must be done with the right hand like the נתינה of a קרבן חטאת;

8 Also, according to רבי שמעון the word יד is not needed to teach

קידוש קומץ בימין

Because there are some that hold

רבי שמעון

לא בעי קידוש קומץ

holds that the Kohen does not need to put the קומץ into a שרת כלי

And even according to the others that hold

רבי שמעון

בעי קידוש קומץ

בשמאל אכשורי מכשר

holds that קידוש קומץ can be done even with the left hand, because this עבודה corresponds to the דם קבלת of an animal, and רבי שמעון holds קיבל בשמאל כשר

Therefore, we must say that according to רבי שמעון, the word יד is needed to teach

קומץ מנחת חוטא בימין

The מנחת חוטא must also be done with the right hand, because otherwise we would have thought that since רבי שמעון explained the reason that a מנחת חוטא does not require שמן ולבונה is because

שלא יהא קרבנו מהודר

Since a מנחת חוטא is brought to atone for a sin, his מנחה may not be enhanced with שמן ולבונה, and for this reason one might have thought that

כי קמץ לה בשמאל

נמי תיתכשר

Even a קמיצה with the left hand is Kosher, so that the מנחה should not be enhanced with ימין;

Therefore, the word יד comes to teach otherwise, that קומץ מנחת חוטא בימין

8

Also, according to רבי שמעון the word יד is not needed to teach

קידוש קומץ בימין

Because there are some that hold

רבי שמעון

לא בעי קידוש קומץ

holds that the Kohen does not need to put the קומץ into a שרת כלי

And even according to the others that hold

רבי שמעון

בעי קידוש קומץ

בשמאל אכשורי מכשר

holds that קידוש קומץ can be done even with the left hand, because this עבודה corresponds to the דם קבלת of an animal, and רבי שמעון holds

קיבל בשמאל כשר

Therefore, we must say

that according to רבי שמעון, the word יד is needed to teach

קומץ מנחת חוטא בימין

The מנחת חוטא of a קמיצה must also be done with the right hand, because otherwise we would have thought

that since רבי שמעון explained the reason that a מנחת חוטא does not require שמן ולבונה is because

שלא יהא קרבנו מהודר

Since a מנחת חוטא is brought to atone for a sin, his מנחה may not be enhanced with שמן ולבונה,

and for this reason one might have thought that

כי קמץ לה בשמאל

נמי תיתכשר

Even a קמיצה with the left hand is Kosher, so that the מנחה should not be enhanced with ימין;

Therefore,

the word יד comes to teach otherwise, that

קומץ מנחת חוטא בימין